

FAMILIESCHOON

GENEALOGISCH - EN BIOGRAFISCH FAMILIETIJDSCRIFT
VAN HET OUDE HOEGAARDSE GESLACHT VAN NERUM

FAMILIE-UITGAVE : VAN NERUM : MAQUISSTRAAT, 44 EVERE

Art.17. HET VOORGESLACHT - n° III Michael de NEDERHEM

Werd geboren circa 1305/1315 en stierf na 1365. Hij is misschien een zoon van Ingelbram (zie Familieschoon art. 7), zonet dan toch met hem verwant en uit hetzelfde geslacht gesproten.

In 1362 was Michael de Nederhem, Rentmeester te Tienen voor de Hertogen Johanna en Wenceslaus van Brabant (zie Goetschalckx, Bijdragen tot het aloude Hert.Brab. 1906 - 5e jg. Archief der Abdij van Tongerlo n° 16 - Schepenacte van 27 December 1362).

In hetzelfde jaar vroeg de Hertog voor zijn hofkapelaan "Machaelis de Noderhem (Nederhem), "sui clerici commensalis et domestici" (geestelijke die aan zijn tafel aanzat en als ambtenaar aan zijn familie was verbonden), een kanonikaat aan in St Gorgonijs van Hoegaarden, afschoon hij reeds kanunnik was in St Germanus van Tienen (zie Analecta Vaticano Belgica, T.VII - Suppliques d'Urbain V (1362-1370) n° 640, acte van 13 Feb. 1363). Ingevolge dit verzoek werd aan de officiaal (ambtenaar) van Kamerijk opdracht gegeven, aan Michael de Nederhem, een kanonikaat bij het St Gorgoniuskapittel te bezorgen (Ibid n° 630).

Wellicht was hij tegelijk rentmeester te Tienen en hofkapelaan van de Hertog, ofwel rentmeester tot in 1362 en vervolgens aan het Hertogelijk Hof van Brabant verbonden.

Hij schijnt niet gehuwd geweest te zijn, want anders zou hij geen belang in de twee kanonikaten hebben gehad. Vermoedelijk was hij eerst rentmeester te Tienen, waar hij zijn inkomsten wist te verhogen door het kanonikaat bij St Germanus, om vervolgens of terzelfdertijd hofkapelaan te worden. Op dat ogenblik maakt hij gebruik van zijn meester, aan wiens tafel hij aanzat, om een tweede kanonikaat te bekomen, namelijk te Hoegaarden, waar de prebenden zeer hoog stonden, ingevolge de rijke opbrengst der vruchtbare akkers en daarom ook zeer begeerd werden.

Gezien zijn vaste functie aan het Hof van Brabant, heeft hij zich waarschijnlijk in beide kanonikaten door een kapelaan laten vervangen.

De prebende van het St Gorgoniuskapittel bedroeg destijds voor een ongetrouwde kanunnik, 15 ponden, hetzij 300 schellingen of 3.600 deniers (penninghen). Zo het kanonikaat door een kapelaan werd waargenomen, ontving deze 1/3 wijl de kanunnik de 2/3 behield.

Volgens het reglement van 1242 moesten de kanunniken binnen hun kanonikaatsgebied verblijven, om de volledige prebende te kunnen bekomen. Uitzondering werd gemaakt voor de op kruistocht zijnde- of studerende kanunniken. Zonet werden zij verplicht een kapelaan aan te stellen. (zie Eigen schoon XXXVI jg. n° 9 en 10)

Zeer weinige kapittels te lande hadden zulke hoge prebenden, dank zij de rijke kerkgronden. Het kapittel werd gesticht door Alpayde, Gravin van Brunegerunz die het aan het Domkapittel van Keulen schonk. Het Bestuur van het kapittel werd waargenomen door een Proost (van ambtswege de Scholaster van Keulen), die verantwoordelijk was voor de goede werking, de orde en de tucht.

Hij had benoemingsrecht over de kanonikaten, maar wegens zijn residentie te Keulen duidde hij een Vice-Proost aan, die hem als deken moest vervangen. Verder was er nog een Scholaster (Kanunnik of kapelaan) die instond voor het onderwijs in de gemeente. Dan kwamen de 9 kanunniken waarvan een Plebaan (later pastoor genoemd), die voor de zielezorg der parochie moest zorgen.

Het college der kanunniken was samengesteld uit 3 priesterlijke, 3 diaconale, drie Sub-diaconale en 3 clericale kanunniken. Alleen de priesterlijken mochten niet huwen, maar allen konden zich door kapelannen laten vervangen, zodat sommige kapelannen soms meerdere kanonikaten waarnamen.

De kanunniken of hun plaatsvervangers moesten het koorofficie opluisteren, een der bestaansredenen van het kapittel, om meer luister bij te brengen in de celebratie van de kerkelijke diensten en vooral om God's lof te zingen teneinde diens bescherming af te smeken (zie Vander Velpen, pr. Gesch. van Hoeg. bl. 26 tot 29).

En het was in dit rijkelijk bedeed kapittel dat Michael de Nederhem een kanonikaat bekwam.

Het is ook niet uitgesloten dat hij gehuwd was en de kanonikaten slechts als eretitels bezigde, hetgeen hem nochtans duur zou te staan gekomen hebben, gezien hij aan elke kapelaan de som van 3.600 deniers moest betalen, voor een zaak die hem niets opbracht. Maar misschien volstonden zijn inkomsten van rentmeester en hofkapelaan, om hem deze luxe te veroorloven, hetgeen evenwel te betwijfelen valt.

Het is nochtans een uitgemaakte zaak dat Michael de Nederham, door zijn hoge functie aan het Hertogelijk Hof van Brabant, waar hij in de onmiddellijke nabijheid van Johanna en Wenceslaus leefde, grote luister bracht over zijn geslacht, (vereenzelvigd als zijnde dit der Nederheems uit Hugardis, waaruit later de familie Van Nerum is gesproten) (zie Vander Velpen pr. Gesch. van Hoeg. bl. 175 en 176).

Het is ook een vaststaand feit dat Michael door zijn hoogstaand ambt, over een zegel en een familiewapen heeft beschikt (vermoedelijk hetzelfde of licht gewijzigd, als dit van zijn voorzaten - (zie Familie-schoon art. 7).

Art. 18. UIT DE OUDE DOOS - "DE ALVERMANNEKENS".

Heel lang geleden woonden er Alvermannekens onder het tommeke van Rommersom. Nooit heeft iemand ze gezien, maar dikwijls hoorde men hen spelen en lachen onder de berg. Wanneer het soms gebeurde dat een pachter niet klaar kwam met zijn werk, liep hij naar het tommeke en vroeg aan de Alvermannekens of ze hem in de nacht een hand wilden toekijken. Hiervoor moest de pachter slechts een keteltje met voedsel klaar zetten. En wanneer op de hofstede dan alles in de nachtelijke rust verkeerde, kwamen de Alvermannekens het werk uitvoeren, dat bij het eerste hanengekraai ten einde was. Maar wanneer het gebeurde dat een boer zich uit luiheid tot de Alvermannekens richtte, dan staken ze 's nachts de oogst in brand en zetten alles overhoop.

(Meegedeeld door Emilie Van Nerum, die het dikwijls van haar vader zaliger heeft horen vertellen).

Art. 19. HOEGAARDEN, BAKERMAT VAN ONS GESLACHT (vervolg 1)
(zie voorgaande in Familieschoon art. 12).

De Graven van Hoegaarden en Brunegerunz.

Wie Hoegaarden uitsprak, dacht aan Brunegerunz en tegenovergesteld, omdat Hoegaarden de hoofdplaats was van het Graafschap.

De oudst bekende Graaf was Wernoud, later opgevolgd door zijn zoon Erlebold, Heer van Chimay, afstammend uit het geslacht van Karel de Grote. Zij behoorden tot de allerhoogste adel en hadden het Graafschap als erfelijke kroongooderen bekomen, wijl ze nog over tal van grondeigendommen beschikten buiten hun rechtsgebied.

De Graaf was heer en meester in zijn gewest, waarin hij rechtspraak had, soldaten ronselde en belastingen in natura liet innen. De Graven van Brungerunz en Heren van Chimay, waren machtige heersers in hun gebied en traden tegelijk op als afgezant van de Hertog van Lotharingen en vazal van de Koning van Frankrijk.

Hun periode werd gekenmerkt door de onderlinge twisten onder de afstammelingen der Karolingers, die na het Verdrag van Verdun en het uiteenvallen van het eens zo machtige Rijk van Karel de Grote, gepaard met de invallen der Noormannen, elkaar de kroon betwistten. Voornamelijk Duitsland en Frankrijk, hadden zich tot vaste Staten gestabiliseerd en wilden elk langs hun kant, de bufferstaat Lotharingen (met Brungerunz) aanhechten. Eerst kende Karel de Kale van Frankrijk enig succes, dan weer bekwamen de edelen onder Renier Langhals de onafhankelijkheid, om in 879 uiteindelijk bij Duitsland te worden ingelijfd. In 891 trokken de Noormannen door Brunegerunz, maar werden bij Leuven verslagen door Arnulf van Karinthie.

Gravin Alpayde.

" In de Xe eeuw werd een zekere Alpayde Gravin van Hoegaarden en Brungerunz, maar het is nog niet geweten, of zij de dochter was van Erlebold of een natuurlijk kind van Karel de Eenvoudige. Rond 950 of vroeger huwde zij met

Godfried I, Heer van Rumigny, zoon van Graaf Gullik uit Rijnland. In 953 benoemde Keizer Otto I zijn broeder Bruno (Domscholaster en latere Aartsbisschop van Keulen) tot Hertog van Lotharingen.

Deze laatste duidde in 959 zijn beschermeling Godfried I van Rumigny, tot Onder-Hertog van Neder Lotharingen aan, wijl hij een jaar voordien, na de verbanning en de dood van Renier III Langhals, door Otto I tot Graaf van Henegouwen was aangesteld geworden.

In 964 tijdens een veldslag in Italië, overleed Godfried I aan de pest. Uit zijn huwelijk met Alpayde sproten: Godfried II, Wederik, Arnoud en vermoedelijk Erlinde.

Alsdan ging Alpayde een tweede huwelijk aan met Eilbert, Heer van Florennes, stichter van de abdij van Waulsort. Hij was de kleinzoon van Wigerik, Palatijns Graaf van Metz, stamvader van het Huis van Ardenne. Eilbert stierf kinderloos in 977 en had vóór zijn dood al zijn bezittingen te Florennes, aan Godfried II en Arnoud geschonken, die hem

" tijdens zijn laatste levensjaren hadden bijgestaan, wijl Wederik waarschijnlijk tot de geestelijke stand toetrad".

Deze machtige heren hebben eens over Brunegerunz en de geboortegrond van onze voorvaders geheerst.

Haar schenkingen:

In 980 liet Gravin Alpayde haar castrun van Hoegaarden in collegiale kerk ombouwen en richtte er 12 rijkelijk begiftigde kanonikaten op.

In dit kapittel werden de relieken neergelegd van St Gorgonius, de romeinse martelaar onder Diocletianus, in 765 door Chrodegang, kanselier van Karel Martel en Pepijn de Korte van uit Rome naar Gorze bij Metz meegebracht, van waar zij te Hoegaarden belanden.

Alpayde schonk het rijke kapittel van Hoegaarden met inbegrip van alle kerkgoederen aan het Domkapittel van Keulen, uit dank voor de gunsten die haar eerste echtgenoot, door Otto I en Bruno had bekomen.

Uren in de ronde, zelfs niet te Tienen, Leuven en Geldenaken, was zo een kerk te zien, waar de officies met zoveel luister werden gecelebreerd. De advocatie (voogdijschap en beschermingsrecht) van het kapittel vertrouwde zij toe aan Graaf Lambert van Leuven (eveneens verwant met het Huis der Karolingers), die hierdoor een wach te Hoegaarden mocht instellen en een voet kreeg in het zo zeer be-geerde Graafschap Brunegerunz.

Verder schonk zij ingevolge een bijzondere wilsbeschikking het Graafschap aan Notker, Prinsbisshop van Luik, wijs ze uit vroomheid het gehucht Overlaar aan St Martinus en Tourinnes-la-Grosse, gedeeltelijk aan het St Pauluskapittel en de abdij van Hastière schonk. Haar zoon Arnoud, die Rumigny van zijn vader had geërfd, kwam ook na de dood van zijn broeder Godfried II in 981, volledig in het bezit van Florennes. Bovendien kreeg hij van zijn moeder de bezittingen te Orp (die hij als erfgoederen bewaarde), het land van Ramilies (dat hij aan de abdij van Florennes afstand en waarvan hij de stichter was), de grondeigendommen van Hannuit (die later naar de tak Morialmé overgingen) en Rosière (dat hij aan de abdij van Waulsort gaf). Het gebied van Bomal werd door Alpayde aan het St Lambertuskapittel geschonken wijs ze aan haar vermoedelijke dochter Erlinde, overdracht deed van Geldenaken (dat later aan St Paulus kwam), evenals Villers (in 1021 aan de abdij van St Trudo geschonken).

En zo gaf Alpayde aan elk het zijne, na eerst het kapittel van Hoegaarden te hebben bevoorrecht en rijkelijk bedeed. Dan stond ze haar wereldlijke macht af aan de Bisschappen van Luik, die als vazallen van de Keizer territoriale vorsten werden van Brunegerunz. Vervolgens trok ze zich terug in de abdij van Waulsort (door Eilbert gesticht), om rond 982 vermoedelijk in Luik te gaan sterven.

(vervolgt)

Art. 20. HET RUSTHUIS VAN HOEGAARDEN.

Ref.: Vander Velpen pr. Gesch. v. Hoeg. bl 133.

In de Tiense straat te Hoegaarden bevindt zich het prachtig rusthuis voor ouderen van dagen. Deze herenwoning met haar aanzienlijke goederen, heeft eens toebehoord aan Constant Vandertalen en Anne Elisabeth Van Nerum.

Deze laatste was de dochter van Jean Henri en Elisabeth Sweerts, kleindochter van Jean en Anne Cath. Buckens, achterkleindochter van Charles en Barbe Sweerts. Haar moeder was het petekind van een andere Elisabeth Sweerts (~~zuster~~ ^{nicht} van Barbe), die gehuwd was met J. Dotremont en op het einde der XVIIIe eeuw in de huidige hoeve Cipers woonde.

Het echtpaar Vandertaalen - Van Nerum is kinderloos gestorven. Na de dood van haar echtgenoot schonk Anne Elisabeth bij laatste wilsbeschikking, haar huis met aanpalende goederen aan de gemeente Hoegaarden, (testament van 29 Juli 1874), met last er een gasthuis op te richten voor de zieken en ouderen van dagen.

Deze schenking was de laatste weldaad van de twee zo innig verbonden en vooraanstaande families Van Nerum en Sweerts, die sedert onheilijke tijden te Hoegaarden zulke grote rol hebben gespeeld.

Een opschrift boven de ingangseur vermeld de naam van de milde schenkster en de datum der stichting "3 April 1893".

Voor onze familie blijft het een eeuwige herinnering aan de glorie-tijd van ons geslacht.

ART. 21. INSTELLEN VAN EEN FAMILIE-ARCHIEF.

Bij de grote kuis van zolders, kelders en koffers, wordt de oude rommel meestal vernietigd. Maar dikwijls bevat hij herinneringen aan afgestorven voorouders en bloedverwanten, die zelfs nocit door de huidige generatie werden gekend, zodat voor deze dingen minder interesse wordt gevoeld.

Voor onze familie-genealogie heeft deze oude rommel nochtans een on-schatbare waarde en het is waarlijk jammer dat reeds zovele mooie zaken verloren zijn gegaan.

Daarom werd besloten een familie-archief op te richten, waar-aan alle bloedverwanten verzocht worden mee te werken.

WAT DIENT HIERVOOR GEDAAN ?

Alle overtreffigheden die aan onze voorouders herinneren en waarmede geen weg wordt geweten, verzamelen en ons dadelijk verwittigen.

WAT KOMT IN AANMERKING ?

Photos, doodsbrieven en doodskaartjes, trouwboekjes, paspoorten, communieprenten, diplomas, prentbeelden, boeken, oude handschriften en documenten, voorwerpen aller aard (hoe miniem ook) die aan onze dierbare afgestorvenen hebben toebehoord, zoals ringen, spelden, beugels, medaillons, doeken en borduurwerken, uurwerken, pijpen, werktuigen, sierraden, oude munten, kadertjes, kruisbeelden, pater-nosters, kerkboeken, relieken, eretekens, enz. enz....

Deze herinneringen kunnen zowel betrekking hebben op de vaderlijke- als op de moederlijke ascendanten.

Moesten er echter voorwerpen zijn die door de familie wensen be-waard te worden, gelieve ons eveneens hiervan te verwittigen, opdat wij er een afdruk kunnen van nemen.

Al deze dingen die eventueel zouden afgestaan worden, blijven nochtans eigendom der familie en worden slechts in verzekerde bewa-ring geplaatst. Coinventarieerde boedellijsten zullen ervan opge-maakt worden en aan de schenkers overhandigd. Ook in ons tijdschrift zullen de volledige lijsten verschijnen.

Door het instellen van zulk familie-archief, gepaard aan het guldenboek van ons geslacht, zal elk teloorgaan vermeden worden en zal de familie Van Nerum zich kunnen buigen op het bezit van een ei-gen archief, dat door de geslachten heen hun eigendom blijft en bij familievergaderingen aan de nakomelingen kan getoond worden, ter her-inning aan hun voorouders.

Zodoende zal er tevens tot de oprichting van een soort familie-museum overgegaan worden, waarin elke vertakking haar aandeel heeft, waar op zij terecht kan fier gaan.
Laat ons hopen dat alle bloedverwanten het nut van dit werk zullen begrijpen.

Volgende familieleden zijn reeds begonnen hun zolders af te zoeken en hebben hun eerste schenkingen aan het familiearchief gedaan :

Gabrielle Van Nerum (Wed. J. Van Hagendoren) Rogierlaan, 45-Brussel
Elise Van Nerum (H. Willems) Gasthuistraat, Hoegaarden.
Achille-Julien Van Nerum (Ernest Ourystraat, 4, Hoegaarden.
August en Rosa Van Nerum : Tiense straat, 65, Hoegaarden.

Wij danken hen uit naam der ganse familie en hopen dat hun voorbeeld zal gevolgd worden.

6. Art. 22. FAMILIENIEUWS

In Juli vieren wij de verjaring van :

- Alodie Van Nerum (zuster van Prosper) ° 3.7.1879 (81 j.)
- Prosper Van Nerum (x Lisa Fourie) ° 7.7.1896 (64 j.)
- Leontine Van Nerum (x Urb. Vandenbroeck) ° 23.7.1920 (40 j.)

alsook de tiende huwelijksverjaring van :

- Arthur Van Nerum met Josée Coenen (x 2.7.1950)

Aan allen onze hartelijke gelukwensen.

Tevens herdenken wij onze afgestorvenen :

- Jean Achille Van Nerum (zoon van Charles en Cath. De Foor) ; 29.7.1854.
- Gustave Durochez (x Valentine Van Nerum) ° 12.7.1866
- Simone Van Nerum (dochter van Albert en Yv. Clacs) ° 19.7.1941
- Marie Van Nerum (dochter van Ph.Artur en L.Deswert) + 1.7.1904 (4 m.oud)
- Paul A.Taverniers (zoon van Marie Louise Van Nerum en Nap.Taverniers)
+ 16.7.1931 (5 j. oud)

Art. 23. ALLERLEI

- In het dagblad "Le Phare-Dimanche" van 22 Mei '60, verscheen van de hand van de heer J. Jacquart een artikel getiteld :

"Familles, je vous aime" waarin melding werd gemaakt van het bestaan van ons tijdschrift "Familieschoon".

Zulks is voorwaar aanmoedigend, gezien ons familieblad door deze grote genealoog naar juiste waarde werd geschat.

In naam onzer familie danken wij de heer J. Jacquart voor de belangstelling die hij in ons tijdschrift stelt.

"Le Phare-Dimanche" is te bekomen mits storting van 6 fr. op PCR n°131. van genoemd blad, met vermelding van het artikel van de Heer Jacquart en de datum van het blad.

- En ook mensen uit de perswereld beginnen belang te stellen in ons tijdschrift, want onlangs werd door de "Editiones Mundaneum", de aanvraag ingediend, om ons Familieblad voor hun persmuseum te bekomen.

- Anderzijds is het ons een genoegen te kunnen mededelen dat de heer C. gemeente-archivaris van Hoegaarden zijn medewerking heeft verleend en reeds aan de chronologische uitpluizing van alle parochiale- en burgerlijke registers is begonnen, teneinde onze ganse afstamming te kennen hetgeen onze genealogische opzoekingen zullen ten goede komen. Dit ge- wordt door gans de familie naar zijn juiste waarde geschat en zij drukke hun grootste erkentelijkheid uit.

In volgend nummer :

Voorgeslacht : IV Arnold de Nederhem
De hoeve Cipers in de XVIIe en XVIIIe eeuw
Hoegaarden, bakermat van ons geslacht (vervolg)

GENEALOGISCH - EN BIOGRAFISCH FAMILIETIJDSCRIFT
VAN HET OUDE HOEGAARDSE GESLACHT VAN NERUM

FAMILIE-UITGAVE : VAN NERUM : MAQUISSTRAAT, 44 EVERE

Art. 24 : HET VOORGESLACHT - n° IV Arnold de NEDERHEM.

- Werd vermoedelijk geboren rond 1305/15 en stierf na 1362. Hij kan een broeder geweest zijn van Michael (zie art. 17), zoniet nauw met hem verwant en uit hetzelfde geslacht gesproten.
In 1362 was hij mansionarius te Hoegaarden van de Hertogen van Brabant en heeft dit voorrecht wellicht bekomen op voerspraak van Michael, die aan het hof van Johanna en Wenceslaus verbleef. (Goetschalckx, bijdragen tot het al-oude Hert.Brab. 1906 - 5e jg. arch. Abdij van Tongerlo n° 16, acte van 27 Dec. 1362).
 - Een Mansionarius (masuir genoemd in het land van Luik en meisenier in het Hert.Brabant), betekende oorspronkelijk een "Vrije boer" die een mansio (erf) en een mansus (minstens 12 bunder wei- en akkerland) bezat, en waaruit de grote boeren sproten. In tegenstelling hiervan had men de "cosaet" (onvrije boer), die een "casa" (hut) bewoonde en slechts enkele dagmaelen bewerkte en waaruit de kleine landbouwers opstonden.
Een bunder was ongeveer gelijk aan 1,56 Ha, verdeeld in 4 dagmaelen. Elke dagmael bevatte 4 vierendelen, elk vierendeel bestond uit 25 roden of 50 voeten.
 - De meiseniers waren de bevoorrechte plattelandbewoners (zoals de poorters in de steden) en stamden af van vrij gemaakte lijfeigenen, die voor bewezen diensten aan de heer, een eigendom bekwamen, of bij diens huis of dienst verbonden werden. Voor de hofstede en akkers moesten zij aan de heer, slechts een jaarlijkse cijns betalen. Deze pacht kwam pas vrij bij hun dood en kon ook erfelijk zijn.
 - De meiseniers waren grote en vooraanstaande pachters, die de volledige bescherming en voorrechten van hun heer genoten (vrijstelling van de dode hand enz...), terwijl zij door geen vreemde rechtbanken mochten gevonnisd worden. Door al deze voorrechten behoorden zij tot de meiseniersstand, waarvan men zegde dat zij meiseniersbloed bezaten, d.w.z. van goede afkomst zijnde, omdat hun vader ook meisenier was geweest (Gesch.Hoeg.Vander Velpen pr.bl 42 en Eigen Schoon XXVII jg. n° 4)
- : "Waarschijnlijk deze Arnold de Nederhem, die in 1380 van Sire Michel de Nederhem (zijn broeder ?) een onderleen erfde van het heerlijk leengoed te Rummen."

Art. 25 : BOEKENNIEUWS.

Een echte Hoegaardier of afstammeling van dit geslacht, moet de geschiedenis van zijn gemeente kennen, want het strekt zijn dorp ter ere. Het onlangs verschenen boek van de dorpsgenoot ZEH Vander Velpen, over de "Geschiedenis van Hoegaarden" is een parel op gebied van Heemkunde. Nog enkele exemplaren van dit werk zijn beschikbaar. Voor alle verdere inlichtingen, schrijven naar ons tijdschrift.

Art. 26 : HOEGAARDEN. BAKERMAT VAN ONS GESLACHT (vervolg 2)

(zie voorgaande in art. 19)

Verbroekeling van Brunegerunz.

In de XIIe eeuw werd Brunegerunz de twistappel tussen de Graven van Leuven en de Bisschoppen van Luik. Graaf Lambert van Leuven wilde zich wreken op de Keizer van Duitsland, voor de verbanning van zijn vader Renier III en wegens de onterving van de titel van Hertog van Lotharingen, waarvoor hij de wettige erfgenaam was, maar dewelke hij aan Godfried van het Huis van Ardenne moest afstaan.

Balderic II, Bisschop van Luik, trachtte de twist te vermijden, maar toen Lambert voortdurend het gebied van Hoegaarden plunderde, besloot hij er een versterking te bouwen. Dit gaf aanleiding tot de strijd, die in 1013 te Hoegaarden tussen Baldéric en Lambert betwist werd en door laatstgenoemde gewonnen. Door deze zege en tegen de afkoop van 1200 zilvermark, werd Brunegerunz Leuvens bezit.

In 1015 hernam Lambert de strijd tegen de Bisschop en viel het gebied van Florennes aan, waar hij echter de nederlaag opliep en sneuvelde. Maar het Graafschap bleef nochtans onder de Graven van Leuven.

In 1099 na de uitspraak van een arbitraire commissie, kocht Bisschop Otbert het Graafschap terug af en schonk het in leen aan Graaf Albert III van Namen, die het echter aan zijn schoonzoon, Graaf Godfried I van Leuven verkwanselde. In 1115 keerde Brunegerunz naar Luik terug, maar was zo geweldig afgebrokkeld, dat nog alleen Hoegaarden, Tourinnes, Bevekom, Tienen en Chaumont waren overgebleven. Deze beide laatste zouden ook weldra naar Brabant overgaan.

Later deden de Graven van Leuven tal van pogingen, om ook de overgebleven gebieden te bekomen, doch kregen slechts de militiedienst, de advocatie en zekere tolrechten toegezegd.

In 1248 kocht Bisschop Hendrik van Gulre eveneens de advocatie af, maar moest zich verbinden te Hoegaarden geen versterking of "Vrijheid" op te richten. Dit belemmerde aanzienlijk de bloei en opgang der gemeente, terwijl Tienen wel een versterkte stad werd, gericht tegen het Luiks eiland in Brabant. Het overgebleven gebied van Brunegerunz was door dit alles in twee delen gesplitst, namelijk Hoegaarden met zijn gehuchten en het gebied van Bevekom met Tourinnes, beide streken volledig door Brabantse grond omringd en gescheiden door een smalle strook, langswaars de Graaf vrij naar Geldenaken kon trekken.

In 1280 kocht Jan I van Brabant de advocatie terug, maar in 1288 stond hij ze tegen andere goederen opnieuw af, aan zijn broeder de Prinsbisschop Jan van Edingen.

Het volgend jaar in 1289, na gedurende vele jaren de speelbal te zijn geweest tussen Brabant en Luik, kreeg Hoegaarden een Luikse keure, waardoor de inwoners echte Luikenaars werden, doch zekere verplichtingen moesten nakomen ten opzichte van Brabant

(vervolgt)

Art. 27 : DE RAAD DER OUDEREN.

De 3 oudste in leven zijnde mannelijke naamdragers van ons geslacht zijn :

- Achille-Julien Van Nerum : ° 1861 uit de tak van Hubert en Maria Julie Van Nerum
- Arthur-François Van Nerum : ° 1884 uit de tak van François en Math. Davids
- Leon Van Nerum : ° 1886 uit de tak van Ph. Arthur en Leont. Deswert

Vanaf heden zullen zij de Raad der ouderen van de stam worden gerekend.

De oudste vrouwelijke naamdragers zijn :

- Alodie Van Nerum ° 1879 (zuster van Arthur-François)
- Emilie Van Nerum ° 1893 (zuster van Leon).

Art. 28 DE HOEVE "CIPERS" IN DE XVIIe en XVIIIe eeuw.

Ref.: Borremans L. Brabantica II & III, Tak Hoegaarden.
Vander Velpen; Gesch. van Hoeg. 1959
Rijksarchief; Schepengreffe Hoegaarden
Familie-archief Van Nerum.

Goris en Gonus van Mol(le), de eerste grondbezitters.

Goris van Molle schijnt de oudst bekende eigenaar te zijn van de gronden, waarop de latere hoeve Cipers (ex Bormans) werd gebouwd. In de cijnsboeken van 1582 en 1624 wordt hij vermeld, in betrekking met een "gesloten block land van ca 1 boender, gelegen op de kruisweg uit Hoegaarden naar Steenberghe en de straat van Elst naar Tienen, palende aan de eigendom van Peeter van Duynhoven (later Lambrecht), Gooris Taverniers en de erfgen. Goris van Molle.

Gonus van Mol (vermoedelijke zoon van vorige) verkocht op 20 Dec. 1645 aan Daniel Bormans, waarschijnlijk hetzelfde stuk dat belast was met 6 halstieren aan het kapittel. Volgens de acten van 1646 en 1647 (SGL/Hoeg 1025 F° 80, 88 en 130), zou dit block op het kruispunt aan de Tommestraat hebben gelegen, en nog niet bebouwd zijn geweest, want het goed van D. Bormans wordt als "regenoot" vermeld.

De verkoop van dit land mag nochtans als een familiezaak worden beschouwd. De familie van Mol was inderdaad verwant met de families van Osmael, de Kinder, Mertens en van Herberghen en vermits D. Bormans (° ca 1618) de zoon was van Jan en Margriet Van Osmael, kleinzoon langs moeders zijde van Goert van Osmael en Cath. van Molle en in 1641 huwde met Marie de Kinder (° 1622), die op haar beurt verwant was met de fam. Mertens en van Herberghen, is het niet verwonderlijk dat het jonge gezin Bormans-de Kinder, op familievoorspraak de grond van Gonus bekwam.

Daniel Bormans bouwt er zijn woonst.

In 1658 (SGL/Hoeg. 985 f° 38 & 39) wordt voor het eerst gesproken over het huis Bormans, zodat hij zijn hoeve vermoedelijk bouwde tussen 1647 en 1657. In een census van 1666 wordt het huis aangegeven, als gelegen in de "Plaetse" t.t.z. in het dorp zelf (aan de toenmalige rand van het dorp bij hogervermeld kruispunt van wegen). Geen enkele woonst stemt beter met al deze aanduidingen overeen, dan de huidige hoeve Cipers, zodat zij als de vroegere woning van D. Bormans mag beschouwd worden.

Hij was pachter-brouwer en eigenaar van verschillende gronden en behoorde tot een vooraanstaande familie uit de streek, die er nu volledig schijnt uitgestorven. In 1649 werd hij onder de "notabele gemeyntenaren" gerekend en was burgemeester in 1650, toen op 9 Nov. "in syn huys het Magistraet compareert voor Notaris, in de Souveraine Raden soo van Brabant als van den Lande van Luyck" (SLG/Hoeg. 4131).

Daniel bewoonde een ruime hoeve, want voor een nacht was er steeds plaats om 6 paarden en enkele manschappen te logeren, hetgeen een bewijs te meer is, dat hij wel degelijk de hoeve Cipers bewoonde, gezien aan voornoemd kruispunt geen enkel pachthof zo ruime plaats bood. Na de dood van zijn vrouw (Marie de Kinder) van wie hij 3 kinderen had, hertrouwde Daniel in 1654 met de 20 jarige Josyne van den Putte (dochter van Jan en Marie Carpeau), die hem nog 5 andere kinderen schonk, en de voorouders werden van meerdere Hoegaardse families, waaronder Bormans, Nijs, Schoolmeesters, van der Molen, Doutremont, Van Ex, Stockmans, Geerts, Jacobs, Daneau, Dumont, Janssens enz...

Bertel Peeters hertrouwt met Josyne van den Putte.

In 1662 na slechts 8 jaar huwelijk met Josyne, overleed Bormans in de ouderdom van 44 jaar, zodat zijn jonge weduwe (28 j.), met 5 kleine kinderen achterbleef, waarvan het oudste 7 jaar en het jongste amper 6 maanden oud was. In Sept. 1663 hertrouwde zij alsdan met Bertel Peeters (later ook Burgemeester), zoon van Hendrik en Gertrude Beckers. Uit deze echt sproten nog 8 andere kinderen waaronder Henricus (° 1667 later Deken) en Catherine (° 1672 moeder van Barbe Sweerts) - zie ons n° 3 art. 13.-

4.

Al deze kinderen zijn wellicht op de hoeve geboren vermits hun ouders er woonden, hetgeen blijkt uit het feit dat Hendrik Bormans (jongste en enige overlevende zoon van Daniel en Josyne, (in 1683 gehuwd met Marie Anne Bonjan) in Febr. 1684 een huurocontract aanging voor 6 jaar voor een huis op de plaats. Mopens de geboorten der kinderen Peeters, werd in nagelaten schriften door Anne Elisabeth Van Nerum (zie stamboom, Ve:Generatie n°5) een pentekening weergevonden met volgende ondertekst "Barcelonnette maternelle ayant appartenu aux enfants de C.Peeters". Mag uit het woord "maternelle" afgeleid worden dat deze wieg, nog voor Catherine zou gediend hebben en wellicht ook voor haar broeders en zusters, zodat het hier wel een familiewieg kan betreffen, die na Josyne op haar dochter Catherine overging?

Josyne van den Putte overleed op 29 Sep 1693 in de ouderdom van 59 j. en haar man Bertel op 15 Nov. 1693, zodat zij vier minderjarige kinderen nalieten, die onder de voogdij werden geplaatst van hun broeder Henricus Peeters en schoonbroeder Jacobus Costermans (x Anna Peeters)

Hendrik Bormans komt op de hoeve van zijn vader wonen.

Na de dood van Bertel en Josyne, zijn er gegevens die er op wijzen dat Hendrik Bormans (half broeder der kinderen Peeters), zich op de hoeve kwam vestigen. Zulks is zelfs heel waarschijnlijk want in het vijsboek van 1709 (SGL/Hoeg 4243 F° 225 & 355), wordt hij vermeld in betrekking met een goed, glegen op de kruisweg van Hoegaarden naar Steenberg, palende aan " 'sheerenstraete"

Uit andere actes blijkt nochtans dat de hoeve in 't bezit zou gebleven zijn van de Fam.Peeters. Zo zien we inderdaad dat op 23 Dec. 1693 voor Not. Swartsen, de genaamde Joannes Landeloos verscheen, die bekend ontvangen te hebben uit handen van Eerw. H. Henricus Peeters en Jacobus Kostermans, als momboirs van de kinderen Peeters-Van den Putte "de somme van 192 guldens permissie wisselgelde in redemptie van het capitael eendere gelijcke rente staende bepandt op het huys ende hoff gelegen tot Hoegaarden, voorschreven genaemt "Cruysblock".

Bovendien zien we in de acte van scheiding en deling van 12 Juli 1700, betreffende het nalatenschap van Bertel Peeters, dat Henricus de letter A bekomt die gelijk staat aan het "hyus, hoff, appendice ende dependentien die selve gelegen is op het Cruysblock regenoten 'sheerenstraete in 3 seyden...."

R 5 " Zo deze beschrijving de vroegere hoeve Bormans weergeeft, zou het "Cruysblock" volgens akte van 19. 12. 1681 door Bertel Peeters op hypotheek zijn geplaatst, maar in 1693 na zijn dood door zijn zoon Eerw. H. Henricus Peeters terug zijn afgekocht, zodat de hoeve wel degelijk in 't bezit der familie Peeters bleef".

Dit belet echter niet dat diens half-broeder Hendrik Bormans zich op de hoeve zou gevestigd hebben. Deze Bormans overleed in 1723. Bleef zijn weduwe nog enkele jaren op het pachthof wonen (echter niet tot bij haar overlijden in 1742 want zij stierf nabij het gasthuis) ?

Servaes Sweerts, de nieuwe eigenaar.

In elk geval werd Secretaris Servaes Sweerts er de nieuwe bezitter van. Geboren in 1713 als zoon van Servatius en Cath. Peeters (en bijgevolg de broeder van Barbe), huwde hij in 1734 met Cath. Ang. Sweerts, dochter van de vroegere Secretaris Antoon Sweerts en Elisabeth van Herbergen.

Dat hij wel degelijk de hoeve Cipers bewoonde blijkt uit volgend familieschrift van Anne Elisabeth Van Nerum. "Mon grand-père fut aidé dans ses études par son oncle Servais qui habitait la ferme du coin". Deze grootvader die later Notari werd was Jean Van Nerum, zoon van Charles en Barbe Sweerts. Anderzijds wordt door "ferme du coin" de voormelde hoeve bedoeld, want het prachtig en rijkelijk versierd speelhuis in de tuin, wordt aan Servaes Sweerts toegeschreven. En ook hieromtrent lezen we in de schriften : "Dans le jardin de cette ferme se trouve une gloriëtte, où se tenaient des réunions religieuses et autres. La chambre servait comme salle d'étude pour les bénéficiaires de la bourse de feu Mr. le Doyen Henri Peeters. " en verder "Il fonda cette bourse d'étude pour les descendants de sa soeur favorite". Uit de stichtingsacte van 12 Dec 1739 blijkt dat deze uitverkoren zuster Catherine was, gehuwd met Servatius Sweerts, ouder van Barbe en Servaes.

Tijdens de opbouw van de nieuwe kerk (1754 tot 1759) onder het Pastoraal-
schap van Henri Sweerts (broeder van Barbe en Servaes), werden de erediensten
tijdelijk gehouden in de St Eligiuskapel in de Gasthuisstraat en vervolgens in
de grote schuur van Servaes (afgebrand in 1941). En ook dit wordt in de schrif-
ten vermeld door volgende aantekening: "Dans la grange de la dite ferme, ont
eu lieu les obseques de mon arriere grand-pere qui fut le premier à être en-
terrer dans la nouvelle église". Deze overgrootvader van Anne Elisabeth was
Charles Van Nerum, gehuwd met Barbe Sweerts, die op 10 Sep 1757 stierf en
wellicht door bemiddeling van zijn schoonbroeder ^{Henri} Henri Sweerts, in de
onvoltooide kerk begraven, omdat hij schepen was.

Nopens de erediensten in de schuur van Servaes, wordt beweerd dat zij
de duivels verdreven die 's nachts op het kruispunt bijeenkwamen, terwijl volks-
verhalen nog gewagen van de Heksen of Tielkensjacht, die zich aan bedoelde hoe-
ve verzamelden om in de nacht rond het dorp te trekken.

Latere bewoners.

In 1765 na de dood van zijn vrouw, staakte Servaes zijn ambt van Secreta-
ris ten voordele van Antoon Sweerts (zijn zoon) Hij zelf stierf in 1779,
Alsdan zouden de volgende bewoners der hoeve geweest zijn: Lambertus van Mollé
(vermoedelijk deze die in 1786 overleed en gehuwd was met Elisabeth Stoffmans,
ofwel hun zoon Lambert o 1742) en vervolgens vanaf 1786 Jacobus Dotremont x
Elisabeth Sweerts.

Dit alles blijkt uit de aantekeningen in het Memoriaelboek betreffende de in-
komsten der kerk (bewaard op de Pastorij): "Den 15 Aug 1783 betaelt door Lam-
bartus van Molle 9 gulden aan Mr den Deken voor het jaer 1782 item 1783, 1784,
1785, welke rente nu betaelt woort aan dertich stuyvers par halster sjaers
9 gulden modo is dit huys ende pand oftwel block aan Jacobus Dotremont getrouwt
met Elisabeth Sweerts. Den 10 Juni betaelt Jacobus Dotremont 18 gulden voor
het jaer 1786 en 1787 item 1788 item 1790, 1791 en 1792".

Deze Marie Elisabeth Sweerts, gehuwd met Jacobus Dotremont, werd geboren
in 1751 als dochter van Henri-Hubert Sweerts (jongste broeder van Barbe) en
Barbe van Osmael. Zij was de meter van een andere Elisabeth Sweerts (moeder van
Anne Elisabeth Van Nerum). En als laatste aantekeningen in haar nagelaten schrif-
ten hebben we: "Ma chère maman ne passait jamais à la ferme de feu J. Dautre-
mont, sans me montrer la place où la barcelonnette de sa marraine s'était trou-
vée." Deze nota staat op dezelfde bladzijde als hogervermelde aanduidingen no-
pens de wieg, zodat het wel dezelfde kan zijn die na Catherine Peeters op haar
zoon Henri-Hubert is overgegaan.

Tijdens de periode dat het gezin Dotremont-Sweerts de hoeve bewoonde,
schijnen de ouders van Anne-Elisabeth Van Nerum vaak het pachthof te hebben
bezocht, en alles hieromtrent aan hun dochter te hebben meegedeeld. Dit blijkt
nog uit een laatste notitie door haar neergeschreven. "Ma ^{mère} parents m'ont parlé
souvent de la belle ferme Dautremon, où Ambroers et d'autres habitants aidés
par le Doyen Sweerts se sont cachés pour la conscription." ^{later kwam de ganze blok in CRG}
^{te best van Carolus Enauvel heruit, die in de huidige stallen zijn stokerij had ingericht. In 1860 stond het eig-}
De huidige bezitters. ^{dem nog steeds op zijn naam, maar ging achteraf over op pachter van Ongelegen}

Heden behoort de hoeve toe aan Weduwe Cipers, die ze overnam van Pachter
van Ongelegen en er reeds meer dan een halve eeuw verblijft. Moeder Cipers
heeft er ons rondgeleid, het bouwvallig speelhuis getoond waar eens de groten
der streek bijeen kwamen, alsook de oude schuur waar de lijkdienst van Charles
Van Nerum plaats greep. We hebben de stallen en woonplaatsen bezocht, waar alles
nog van die vroegere rijkdom getuigd en waar onze voorouders hun dagelijkse be-
zigheden hadden.

Ook hebben we de oude muren betast, gebouwd uit witte steen uit Gober-
tange, waaraan drie wapenschilden uit het Oostenrijks tijdperk prijken. In de
laag gewelfde kelders hebben we met heimwee teruggedacht, aan het smakelijk
Hoegaards bier dat er heeft gestaan en waar alles nog aan die goede oude tijd
herinnert.

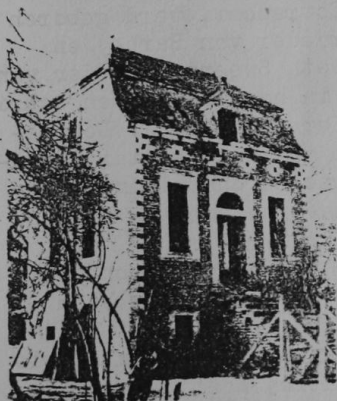
6.

Een stille bewondering voelden we voor onze ascendanten en bloedverwanten, die op deze hoeve verbleven hebben. Binnen haar muren hebben zij hun kommer en zorgen gedeeld, hun vreugde en genot gekend, en zich volledig aan de opvoeding van hun kroost geschonken.

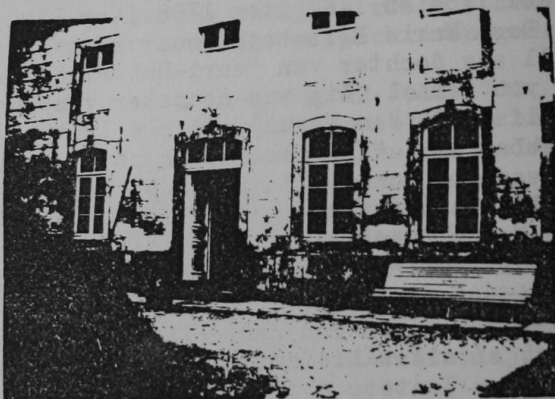
Voornamen hebben er gewoond, zoals de Burgemeesters Bormans en Peeters. Eerw. Heer Henricus Peeters, de grootste Deken van Hoegaarden, heeft er het gebed tot God geleerd.

Serveaes Sweerts, de machtigste Secretaris die Hoegaarden, ooit heeft gekend, nodigde er zijn vrienden uit, wijl menige jongeling er een schuilplaats vond tijdens het Franse schrikbewind.

Aan de stenen van dit oude pachthof zijn vele familieherinneringen verbonden en telkens wij er langs komen, denken we terug aan onze diepgeliefde voorouders en bloedverwanten, die er leefden, evenals aan de wieg die in het woonhuis stond en een bijna historische betekenis heeft verworven. Onze innige dank gaat dan ook uit naar Weduwe Cipers, die zo vriendelijk is geweest, ons al die plaatsen en zaken te tonen, die ons zo nauw aan het hart liggen.

Het speelhuis door Servaes
Sweerts gebouwd.
(Cliché Eerw.H.Vander Velpen)

Een zicht op het woonhuis der
hoeve, waar eens de familiewieg
heeft gestaan. (Eigen foto)

28 bis DE DUDE GILDEN UIT HOEGAARDEN

De Kruisbooggilde van St Maarten

Ferdinand van Beieren, Prinsbisshop van Luik van 1612 tot 1650, was de eerste die aan Hoegaarden op 28 November 1617 de statuten verleende, voor de oprichting van een kruisbooggilde met Sint Maarten als schutsheilige.

De statuten werden hernieuwd en bekrachtigd op 21 oktober 1769 door de Prinsbisshop Veldbrück.

De gilde had tot hoofdmannen, een Koning en een Kapitein, die bijgestaan werden door een Deken en twee gezworenen, terwijl een knaap of beëdigd sergeant de functie van secretaris volbracht.

De Kruisbooggilde van Sint Maarten leefde een strenge regel na : zoals uit hun statuten blijkt.

Zo werd het vloeken ondermeer gestraft met een bedevaart naar Hal of het neerleggen van een gulden 5 stuivers.

Uitdagingen, toegebrachte slagen en messteken werden bestraft met een bedevaart naar Sint Jan te Luik, of een geldelijke boete.

Hij die aan derden verwondingen toebracht, moest naar OLV van Aken of St Pieter van Keulen, naar gelang de ernst van het geval. Hij kon echter zijn bedevaart afkopen tegen de prijs van 2 à 4 gulden.

Al deze bedevaarten geschieden natuurlijk te voet en werden naar de regel toegepast.

De gilde vergaderde elke Zondag om haar kruisboogschutters te oefenen. De afwezigen werden met 3, 5 en 7 stuivers beboet.

Zij was een der schoonste en rijkste gilden uit Hoegaarden, want haar bezittingen bedroegen 75 roeden grond, palende ten Oosten aan de losweg van de beek naar de kerk, ten zuiden aan het eigendom van M. Stotmans, ten westen aan Jacob Troost en ten noorden aan het land van Ant. Jozef Callart.

Dit eigendom werd door de Franse Republiek op 5 April 1799 openbaar verkocht aan Eraard Hubertus Putzeys, inwoner van Hoegaarden, voor de som van 90 frank.

De Sint Ambrosiusgild van Neerem (Nerm)

Van deze gild is slechts een mooie braak overgebleven. Aan een Bourgondische ketting bengelt een vogel zonder vermelding van jaartal. De plaat is in Rococostijl met in het midden een beeld van de patroonheilige Sint Ambrosius. Deze gild dagtekent waarschijnlijk uit de jaren 1600.

De Sint Sebastiaangilde

Deze gilde, die de Heren van Schoor tot erfelijke hoofdmannen had en waarvan de plaats van Lt. Kap. door Antoon Sweerts werd bekleed, zal later in een speciaal artikel behandeld worden.

(Ref.: Eigen Schoon en de Brabander; XVI jg. n° 2 bl. 71)

"Art. 28ter : IV bis : Joannes van NEDERHEM"

Uit "Histoire des Communes Belges" van Alph. Wauters vernemen wij het bestaan van een zekere Joannes van Nederhem, die te Neerheylysem zou geleefd hebben rond 1437. Hij was gehuwd met Beatrix van Velpe, dochter van Gérard de Velpe en kleindochter van Sir Gérard de Velpe, le Vieux (zie Neerheylysem blz. 84).

Art. 29 : FAMILIENIEUWSGeboorten in de maand Augustus

Catherine Van Nerum (dochter van Charles en Barbe Sweerts) ° 17.8.1735
 Jean Henri Van Nerum (x Anne Marie Groetars) ° 9.8.1773
 Jean Bapt. Van Nerum (broeder van vorige) ° 2.8.1779
 Anne Marie Van Autgaerden (x Henri Van Nerum) ° 21.8.1783
 Anne Cath. Aerts (x Jean François Van Nerum) ° 19.8.1787
 Marie Just. Leont. Van Nerum (zuster van Ach. Julien) ° 15.8.1877
 Marie Hélène Van Nerum (zuster van vorige) ° 12.8.1778
 Elise Van Nerum (x Henri Willems) ° 11.8.1888
 Edward Emile Van Nerum (zoon van François en Math. Davids) ° 20.8.1891
 Gabriëlle Van Nerum (Wed. J. Van Hagendoren) ° 14.8.1893
 Germaine Van Nerum (dochter van vorige) ° 19.8.1928

Huwelijken in Augustus.

Karel Van Nerum met Lucienne van Mol op 25.8.1956
 Margeurite Van Nerum met Emile Fourie op 18. 1959
 (Waar blijft de ooeivaar ?)

Sterfgevallen in Augustus.

Petrus Jozef Evard (x Marie Thérèse Van Nerum) + 23.8.1861 (86 j.)
 Anne Barbe Van Nerum (x Jean Henri Lintermans) + 7.8.1842 (74 j.)
 Jean Achille Van Nerum (zoon van Charles en C. De Foor) + 3.8.1872 (18 j.)
 Emile Livin Ach. Van Nerum (zoon van Livin en C. De Foor) + 19.8.1879 (6 j.)
 Gust. Hub. Durochez (x Valentine Van Nerum) + 6.8.1910 (44 j.)
 Cath. Felicie Van Nerum (dochter van Hub. Edw. en M. E. Geens) + 4.8.1925 (69 j.)
 Marie Just. Leont. Van Nerum (zuster van Ach. Julien) + 16.8.1951 (74 j.)

Nota : Laet ons de afgestorvenen gedenken en de levenden van harte gelukwensen.

Art. 30 : FAMILIEWAPENS.

- De Heer F. Collon, Voorzitter van de "SCGD" heeft de laatste hand gelegd, aan de uitgave van een 40 tal wapenschilden, die aan onderstaande Hoegaardse geslachten hebben toebehoord :

van Autgaerden, van Beethoven, le Begue, Berwouts, van Bierwart, Bonjan, Brion Buntinx, Cluckers, Clutinck, Collaerts, van Craesbeek, van der Creeft, Van Diest, van (den) Dijck, Dullaert, van Erps, van Gotsenhoven, van Hagendoren, van Herbergen, Homblé, Keldermans, van Lanyns, van Longueval, Maes, van Melder, Heugens, van Mol(le), van Montenaken, Van Nerum, Nijs, van Osmael, van Parijs, de Pas, van den Putte, van Roest, van Schore, Sweerts, Swilden, Rega en Withof

- Met vele van deze geslachten, waarvan sommigen te Hoegaarden een grote rol hebben gespeeld, is onze familie verwant.

De lijst is niet volledig, verdere opzoekingen zijn aan de gang. Wie echter belang stelt in een dezer wapenschilden, het voorgeslacht van zijn familie wil kennen, of genealogische gegevens wenst te bekomen, kan zich tot ons tijdschrift richten dat zich als bemiddelaar aanstelt voor allen die interesse voelen voor heraldiek, stambomen, levensbeschrijvingen, heemkunde en folklore.

Gelieve dit bericht aan de afstammelingen van bedoelde families over te maken, opdat ook zij zouden weten welke wapens hun voorvaders hebben gedragen en de rol die zij in de geschiedenis speelden.

Door zijn familie te kennen leert men haar lief hebben, want de wekroep van het bloed is als een bruisende stroom, voor hen die er het edele van aanvoelen

In volgend nummer : Hoegaarden, bakermat van ons geslacht (vervolg)
 : Het Wezenhuis van Hoegaarden
 : Ons Voorgeslacht : (einde)
 : Het Wapenschild der Familie "Van Nerum"

FAMILIESCHOON

GENEALOGISCH - EN BIOGRAFISCH FAMILIETIJDSCRIFT
VAN HET OUDE HOEGAARDSE GESLACHT VAN NERUM

FAMILIE-UITGAVE : VAN NERUM : MAQUISSTRAAT, 44 EVERE

Art. 31.

ONS VOORGESLACHT

V - JAN van NEERHEM

Is vermoedelijk geboren tussen 1450 en 1460 en gestorven na 1498. Is gesproken uit het geslacht der "Nederheem's", waaruit de latere familie Van Nerum ontstond (zie Gesch. Hoeg. bl. 176). In 1498 was hij pachter van gemeentegronnen te Hoeg. (R.A. - SG Leuven/Hoeg. reg. 4247). Deze gronden behoorden wellicht tot het kapittel van St Gorgonius, dat samen met de Bisschop van Luik, de grootste grondbezitters te Hoeg. waren (zie Eigen Schoon XLI jg. n° 3 & 4). Als pachter van gemeentegronnen was hij aan de cijns of de tienden onderworpen, die hij als pacht voor het gebruik der akkers, te betalen had.

VI - SYGER van NERIM

Geboren circa 1460/80 en stierf na 1517. Kan een zoon of broeder geweest zijn van vorige, zoniet dan toch nauw met hem verwant. (Gesch. Hoeg. bl. 176). De naamvervorming was in vroegere tijden een normaal verschijnsel en duidt daarom op geen andere afkomst, want zowel "Nerim" als "Neerhem", benaderen de oude naam "Nederheem" (zie RA-SG Leuven/Hoeg. reg. 977, 978, 988). Rond 1517 was Syger van Nerim, timmerman te Hoeg. (Ibid, reg. 4247).

VII - Jan (?) van NERIM

Werd rond 1530/40 geboren en overleed na 1582. Was vermoedelijk een zoon of kleinzoon van vorige, maar in elk geval uit hetzelfde geslacht. In 1582 bezat hij bisschoppelijke cijnsgoederen te Hoeg. (Ibid, reg. 4240). Deze lagen hoogst waarschijnlijk aan de Schoorbeek, gezien de 400 bunder waarvan de Bisschop cijns trok, grotendeels te Mulkom, Nerim, Aelst en Schoor gelegen waren, wijk de overige 1600 bunder onder Hoeg., toebehoorden aan kapittels, abdijen enz., en zich niet in de omgeving van de beek bevonden (zie Eigen schoon XLI jg. n° 3 & 4). De cijnsboeren van de Bisschop waren allen welstellende vrije pachters, eigenaars van de verschillende bunder wei en akkerland en dikwijls ook nog van wijngaarden (Ibid).

VIII - Joannes van NERIM

" Joannes schijnt geboren in de 2e helft der XVIe eeuw en stond in 1636 vermeld als kapelmeester der bidplaats van Hoegaarden en als eigenaar van de afspanning "Café du Paradis" (Cleyen Paradis), gelggen in de Pastorijsstraat. Datzelfde jaar brak te Hoegaarden bij ongeval een grote brand uit, waardoor de voormalige pastorie (huis Dumont op de Houtmarkt) en vele andere huizen, waaronder ook het Cleyen Paradis, fel geteisterd werden (zie Alph. Wauters ; Hist. Houg. p. 5 & 24).

Nochtans zou Joannes niet te Hoegaarden zijn gestorven of er geen nakomelingen hebben gehad, want alles wijst er op dat de laatste afstammelingen van het Hoegaardse geslacht Van Nerum rond 1600 de streek verlieten, om er pas in 1723 weer te keren.

In 1872 kwam het Cleyen Paradis echter terug in 't bezit der familie en bleef zulk tot in 1941, toen het eigendom verdeeld werd onder de kinderen van Hubert Van Nerum en diens half-zuster Emiliënne.

Zou Joannes of een van zijn nauwe verwanten een rechtstreekse voorvader van onze familiestam zijn geweest, die bij de komst der Spanjaarden naar het Hageland uitweek, om onder het Oostenrijks bewind naar de bakermat weer te keren ?".

2.

BESLUIT :

Hiermede eindigt de geschiedenis over ons voorgeslacht. We hebben tot heden geen buitengewone successen in de opzoekingen behaald, maar kunnen toch terugblikken tot in de 12e eeuw, om over ons geslacht te spreken. Ofschoon de aanschakeling uit die ver vervlogen tijden niet meer te achterhalen is, mogen wij hen met overtuiging tot onze voorvaderen rekenen, behorend tot het geslacht de "Nederheem's", afkomstig uit de streek van Hoegaarden.

Om te besluiten volgt hieronder de overzichtelijke staat van ons voorgeslacht.

- 1° Ingelbram de Nederheem : Rentmeester te Hoeg. van het St. Lambertuskapittel van Luik (+ ca 1265 + na 1328) (Zie Familieschoon n° 2 art. 7)
- 2° Joannes de Nederheem : Kanunnik te Osnabruck en Kapelaan van Authugardis (° ca 1290 + na 1328) (zie n° 3 art. 10)
- 3° Michael de Nederhem : Rentmeester te Tienen van de Hertog van Brabant. Kapelaan aan het Hertogelijk Hof van Brabant. Kanunnik van St Germanus te Tienen en van St Gorgonius te Hoeg. (° ca 1305 + na 1363). (Zie n° 4 art. 17)
- 4° Arnold de Nederhem : Mansionarius te Hoeg. van de Hertog van Brabant. (° ca 1305 + na 1362) (zie n° 5 art. 24).
- 5° Jan van Neerhem : Pachter van gemeentegronden te Hoeg. (° ca 1450 + na 1490 (zie huidig n°).
- 6° Syger van Nerim : Timmerman te Hoeg. (° ca 1460 + na 1517) (zie huidig n°)
- 7° Jan (?) van Nerim : Pachter van Bisschoppelijke cijnsgoederen te Hoeg. (° ca 1530 + na 1582). (zie huidig n°)
- 8° Joannes van Nerem : Kapelmeester van de bidplaats te Hoeg. (° ca 1600 en + na 1636) (zie huidig n°).

Het is nog niet uitgemaakt als Ingelbram onze eerste stamvader was, maar hij is in elk geval de oudst bekende drager van die naam, afkomstig uit een oude Hoegaardse stam, waaruit onze familie gesproten is. Tijdens de XIVe eeuw maakten zij opgang in de steek en brachten de eerste luister over ons geslacht... Zo zien wij inderdaad dat de eerste drie aanzienlijke ambten hebben bekleed, die hen tot vooraanstaande figuren brachten. De volgenden waren rijke pachters en grondbezitters, hetzij van de Hertog, hetzij van de Bisschop, of oefenden een particulier beroep uit, terwijl de laatste opnieuw een functie aan het kapittel bekleedde. Verdere opzoekingen zijn aan de gang, met de hoop nog meer bijzonderheden over ons voorgeslacht te kunnen ontdekken. Onze speciale dank gaat hier uit naar Z.E.H. Vander Velpen, die in deze eerste opzoekingen, krachtadde hulp heeft verleend.

Art. 32.

WAAROM DE SCHOENMAKERS "PATIENCE" HEBBEN.

Ons Heer had de stielen uitgedeeld en iedereen trok op, goriefd en content. Als de stoet al een eindje ver was, stapte de schoenmaker uit de rangen en keerde terug naar Ons Heer.

"Wat zoudt ge nog willen schoenmaker" vroeg Ons Heer

"Schoon leven zou ik willen" zei de schoenmaker

"Spijtig man, dat ken ik U niet meer geven, de pastoors zijn er al mee weg" zei Ons Heer

"Patience dan maar !" zei de schoenmaker

"Ge hebt ze" zei Ons Heer

En zo komt het dat de schoenmakers veel "patience" hebben.

(Eigen schoon XXIVjg bl 349)

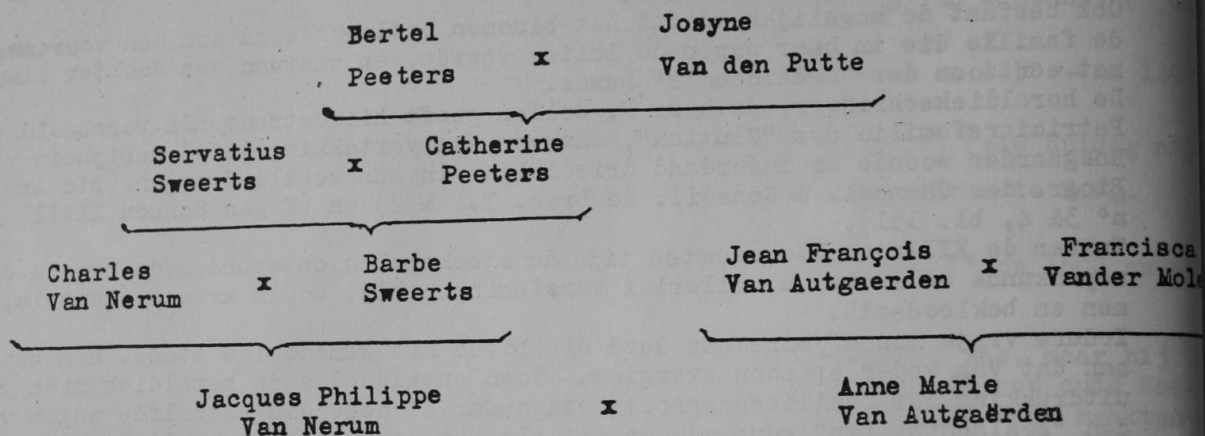
Art. 33 : HET WAPENSCHILD DER FAMILIE VAN NERUM

- Ons voorgeslacht, dat aanvankelijk tot de onvrije lieden moet behoord hebben, die als wapenknechten, lijfwachten, boeren, hofbedienden enz... in dienst stonden van hun meesters, hebben waarschijnlijk ter beloning voor bevozen diensten loongoederen en rechten verworven, waardoor zij tot de vrije en later tot de landelijke bevoorrechtigden zijn opgeklimmen. Deze gegedede burgers droegen zoals de kleine adel, bijna allen de naam van hun streek of bezittingen, die dikwijls op de gemeente of gehuchten overgingen, zoals ook hier het geval is voor "Nederheem" (Norm) bij Hoegaarden.
- Tussen de XIe en XIIIe eeuw tijdens de kruistochten, namen deze families blazoenen of wapenschilden aan, bestaande uit een effen schild met beeld, dat als herkenningsteken in het strijdgewoel, of ook als strijdschild werd gedragen. Deze afbeeldingen kwamen ook op de zegels voor, van hen die officiële functies bekleedden en hiermede de stukken bekrachtigden. (Ingelbram, Joannes en Michael).
- Gezien ons familiewapen, zoals hieronder blijken zal, drie lelies draagt, kan hier ook de vraag worden gesteld, als er geen voorvader onder 't banier van een edelman naar het Heilig Land is vertrokken, om achteraf diens beelden op zijn eigen schild over te nemen.
Ook bestaat de mogelijkheid dat het blazoen ontleend werd aan een vooraastaa- de familie die in haar wapen de lelies voerde, en waarvan een dochter misechien met een zoon der "Nederheem's" huwde.
De heraldiekschrijver, de heer F. Collon geeft hieromtrent als voorbeeld op, de Patriciersfamilie der "Clutinx", waarvan een vertakking in de nabijheid van Hoegaarden woonde en inderdaad drie lelies in hun schild droegen. (Zie Arm. en Biogr. des Chancel. & Conseil. de Brab. T.1 & 2) en (Eigen Schoon XXVIII jg. n° 3 & 4, bl. 151).
- Tussen de XIIIe en XVe eeuwen tijdens de steekspelen ontstonden de regels der wapenkunde en kwamen er allerlei versieringen bij, zoals kronen, mantels, helmen en bekleedsels.
Iedere vrije man of minstens dezé die boven het gemiddelde stond, nam een wapen aan dat van vader op zoon overging. Toen ontwikkelde de heraldiek zich tot de uitdrukking der familiesamephorigheid onder al deze die hetzelfde wapen voerden "geslachtswapen" genaamd, en dat als hun eigendom afgebeeld stond op hun woning, banier, grafsteen, voorwerpen, schild en zegel. De tekens en beelden op hun wapen aangebracht, stonden dikwijls in nauw verband met hun naam, persoonlijkheid, functie, gewichtige gebeurtenis of wapenfeit.
De lelies waren een teken van belangrijkheid, eergevoel en riddelijkheid (symbool van plicht).
- Vanaf de XVIe eeuw werden de wapens niet langer als strijdschilden gebezigd, maar wel op de ereplaatsen in de woning gehangen, op juwelen aangebracht of als adel- en wapenbrieven gebruikt.
Tot aan de franse revolutie stonden de familiewapens in aanzien bij het volk, maar toen kenden zij een zekere verwaarlozing, om pas in de XIXe eeuw terug op te leven.

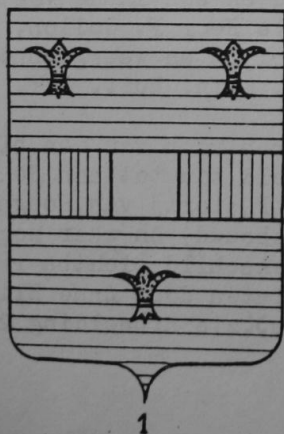
o o o

- Volgens de Armorial Dansart bl. 421, zou het wapen der familie Van Nerom bestaan uit een azuurveld met dwarsbalk in faas, palen van kael en hartpunt van zilver, beladen met drie goude lelies, twee in het hoofd en een in de voet. (zie afbeelding 1). Deze gegevens werden gestaafd door de Heer F. Collon, die genoemd blazoën aan een Van Nerom uit Hoegaarden toeschrijft en weergevonden werd in het "Enclos des Dominicains Anglais" te Brussel. (Min. Buit. Zak. 9 T.I., 1 pr. 193).
- In het familie-archief komen nochtans verschillende sporen voor van een blazoën met drie lelies zonder dwarsbalk. Bergelijk lieldveld zou tot aan de Franse revolutie geprikt hebben boven de poort der huidige Pastorij van Hoegaarden (voormalige woonst door Charles Van Nerum in 1747 gebouwd) en waar nog steeds de kroon en flankbekleding van een ingewerkt wapenschild zichtbaar zijn. Deze kostbare inlichtingen werden in familienota's nagelaten door Anne Elisabeth van Nerum (achterkleindochter van Charles Van Nerum) (zie afbeelding 2).

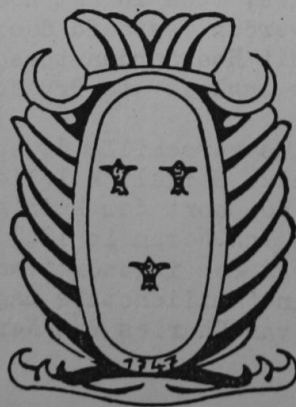
- Dezelfde Anne Elisabeth liet eveneens een borduurwerk na, waarop een wapen stond in azuur met lelies van goud en een vrijkwartier verleend aan de Sweerts. Zij was inderdaad de dochter van Jean Henri Van Nerum en Elisabeth Sweerts, zodat het borduurwerk aan haar ouders kan toebehoord hebben of ter hunner gedachtenis opgemaakt. (zie afbeelding 3).
- Bovendien werd een glasraam met wapenschild door Hubert Edward van Nerum, aan de kerk van Hoegaarden geschonken, waar het tot in 1914 boven de nieuwe kruisweg heeft gehangen. Dit wapenschild zou toebehoord hebben aan Jacques Philippe Van Nerum (zoon van Charles en grootvader van Hubert Edward). Bedoeld schild bevatte vier vrijkwartieren door Jacques Philippe aan zijn ascendanten en echtgenote verleend (namelijk aan Sweerts, Vandenputte, Peeters en Van Autgaarden) terwijl het hartschild drie lelies droeg. Rond het raam prijkte de kenspreuk "Potius Mori Quam Faedari" (Liever dood dan de schande). (zie afbeelding 4)
- De kwartierstaten dezer ascendanten zijn als volgt :

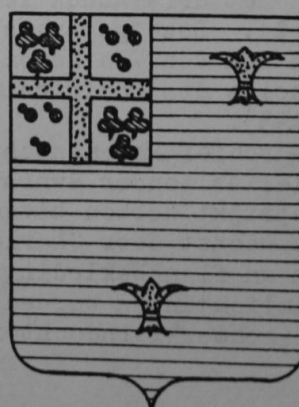
- Deze notitiën werden nagelaten door Cath. Felicia Van Nerum, (dochter van Hubert, Edward) kloosterzuster te Lier. Zij liet eveneens een pentekening na, waarop een erfgoed staat afgebeeld in betrekking met het "Hoff tot Neerhem", en waarop een blazoën met drie lelies voorkomt.
- En ten slotte zou Charles Van Nerum (brouwer aan de Getebrug), in 't bezit zijn geweest van een miniatuur-biervat met uitgewerkt deksel, waarop drie lelies prijken, afkomstig van zijn overgrootvader Charles Van Nerum (brouwer op de Molenweg). Ook deze inlichtingen staan in de schriften van Cath. Felicia Van Nerum vermeld.
- Al deze bewijzen zijn voldoende, om aan de familie Van Nerum uit Hoegaarden en hun afstammelingen, het oude wapen (3 gouden lelies op azuurveld) toe te kennen.

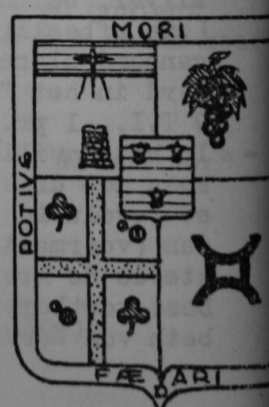
1

2

3

4

Art. 34 : Hoegaarden, bakermat van ons geslacht (vervolg)
(zie voorgaande in Familieschoon, art. 26)

Hoegaarden, Luiks bezit maar Brabants gebruik.

Vanaf dat ogenblik onderging Hoegaarden, ofschoon niet behorend tot het Hertogdom, alle stromingen van die tijd en ingevolge zijn ligging, meer nog de politieke troebelen van Brabant, dan deze van Luik. In 1291 werd Hoegaarden ondanks de overeenkomsten met Brabant, tot "Vrijheit" uitgeroepen en ontwikkelde zich tot een landelijke vrije gemeente, met eigen bestuur, gekozen door eigen volk.

In 1299 en 1315 geraakten de onderscheidelijke Bisschoppen Hugo de Chalons en Adolf de la Marck, in geldmoeilijkheden en verpandden de Vrijheit voor een tijd aan Brabant, waarvan Jan I gebruik maakte om plechtig te doen afkondigen, dat de Hoegaardiërs zich in tijden van oorlog achter het banier van Tienen ten dienste van Brabant moesten stellen.

Uit deze verordening wisten de inwoners der Vrijheit voordeel te halen, want telkens ze een dienst hadden bewezen, hetzij van Luik, hetzij aan Brabant, eisten zij een beloning, een kwijtschelding van straffen en belastingen, en dit onder bedreiging naar het andere kamp over te gaan.

Zo riep de Bisschop in 1347 de mannen van Hoegaarden op voor de slag van Frauval, maar zij streden aan de zijde van de Hertog. Bij de belegering van 1360 vochten zij met de Bisschop, na toestemming van de hertog. In 1387 werden zij door Bisschop Arnold van Hoorn opgeroepen, voor het beleg van de "Chastel de Heileke", doch de Hoegaardiërs beriepen zich op de verordening van de militiedienst, wijl zij de volgende dag de rangen van Brabant verhoogden in de slag van Grave.

Wanneer Luik hen hiervoor wilde kasteiden, hief de Hertog alle straffen op. En ten slotte, bij de belegering van Remunde, gezamenlijk door Luik en Brabant ondernomen, stonden de Hoegaardiërs achter de Hertog. Hieruit blijkt dat de "Vrijheit" als Luiks bezit, ten dienste stond van Brabant, doch de meester diende van wie zij de meeste voordelen bekwamen.

De "Vrijheit" ten tijde der Bourgondiërs.

Op het einde der XIVe eeuw kwamen de Hertogen van Brabant in verval en werd het grondgebied door de Bourgondiërs ingepalmd. Jan zonder Vrees wilde de juiste toedracht kennen nopens de rechten en vrijheden van het Luikse eiland in Brabant, en stuurde een onderzoekscommissie ter plaatse, om het grote enkwest op te stellen.

De inwoners van Hoegaarden verklaarden dat Brabant er het recht had op de soldatendienst, maar dat zij ingevolge de bewezen diensten vrij waren van alle belastingen, zowel ten opzichte van Luik als van Brabant. Als het toch gebeurde dat een van beiden, cijns of goederen eiste, kwamen de Hoegaardiërs in opstand en weigerden krachtig elke betaling, hetgeen soms tot gewelddaden en het nemen van gijzelaars leidde. Voor de Raad gedaagd, wisten zij steeds het pleit te winnen.

Toen de Bourgondiërs op het einde der XVe eeuw de vrijwillige "bede" instelden, bleef zulks te Hoegaarden zonder gevolg, en bij de invoege treding van de verplichte belastingen voor alle Brabanders, beriepen zij zich op de oude vrijheden en ontsnapten telkens aan de wetten.

(vervolgt)

- 86 -

Art. 35 - Het Wezenhuis van Hoegaarden.

In 1883 liet Alexander Nijs bij testament, zijn huis en goederen na aan de Commissie van Openbare Onderstand, voor de oprichting van een wezenhuis te Hoegaarden.

Helaas, dit schone werk kende weinig bijval, want in de oorlog van 14-18 had het zijn bestemming reeds verloren, toen het gebouw gebezigd werd als ravi-tailleuringscentrum voor de gemeente.

Het Wezenhuis, dat slechts 31 jaar stand hield, heeft een zekere betekenis voor onze familie, want de eerste Bestuurder was niemand anders dan ; Hubert-Edward Van Nerum, zoon van Jean-François en Anne Cath. Aerts, klein-zoon van Jacques Philippe en Anne Marie Van Autgaerden, achterkleinzoon van Charles en Barbe Sweerts.

Hubert-Edward was dus een rechtstreekse kozijn van Charles Van Nerum, de broer aan de Gethe-brug en van Livinus Van Nerum de houthandelaar te Hoegaarden bijgenaamd "Kleine Oome".

Na de dood van zijn vrouw Maria Eulalia Geens, verliet Hubert-Edward Hoegaarden op 17 April 1908 om zich in Lier te gaan vestigen waar zijn dochter Catherina Felicia, kloosterzuster was en onder-overste werd in het Stedelijk Gasthuis.

Het is dank zij deze Hubert-Edward dat de eerste sporen konden achterhaald worden van het oude wapenschild der familie Van Nerum, terwijl zijn dochter Cath. Felicia, samen met Anne Elisabeth Van Nerum (weduwe C. Vandertaalen) de oudste genealogische gegevens hebben neergeschreven, waardoor nu de stamboom van onze familie zo gemakkelijk kan opgemaakt worden.

Aan deze reeds lang gestorven bloedverwanten, zijn wij een grote dank verschuldigd, want zonder hun nagelaten schriftten, zouden er veel gegevens verloren zijn gegaan.

Art. 36 - Familie-nieuws

Geboorten in de maand september

(Gelukkige verjaardag en een vroom gebed voor de Afgestorvenen.)

- + Jean Van Nerum (x Anne Cath. Bueckens) ° 27.9.1732
- + Charles Joseph Van Nerum (zoon van Jacq. Philippe en A.M. Van Autgaerden) ° 20.9.1773
- + ANNE Elisabeth Van Nerum (x C. Vandertaele) ° 8.9.1808
- + Jules Van Hagendoren (x Gabrielle Van Nerum) ° 23.9.1863
- Leon Van Nerum (x Clem. Vandermolten) ° 28.9.1886
- Charles Van Nerum (x Margr. Machiels) ° 25.9.1888
- Margr. Machiels (x met vorige) ° 3.9.1891
- + Lisa Fourie (x Bern. Propger Van Nerum) ° 19.9.1893
- Mathilde Van Nerum (dochter van Ph. Arthur en Leont. Deswert) ° 3.9.1901
- Maurice Van Nerum (x Rosalie Emmanuel) ° 23.9.1912
- + Bernadette Van Nerum (dochter van Jules) ° 23.9.1934
- Godelieve Bertha Corn. Van Nerum (dochter van Arthur en J.M. Coenen) ° 13.9.1952
- Mathilde Van Nerum (x Troel) ° 12.9.1908 (52 j)

Huwelijken :

Josée Adèle Van Nerum met Freddy Driessens op 12.9.1958 (Hartelijke gelukwensen)

Sterfgevallen :

- Lucia Van Nerum (x J.C. Schepers) + 22.9.1724 (27 ? jaar)
- Charles Van Nerum (x Barbe Sweerts) + 10.9.1757 (62 ? jaar)
- Livinus Van Nerum (x A.M. Cipers) + 20.9.1891 (72 jaar)
- Cath. Aug. De Foor (x Charles Van Nerum) + 7.9.1904 (71 jaar)

In volgend nummer : "De Familie-stamboom

Hoegaarden, bakermat van ons geslacht (vervolg)
De suikerfabrieken van Hoegaarden